

FOAMETEA DIN MOLDOVA ÎN ANII 1945- 1946

Nicolae Ionescu, Melania Ionescu

O problemă importantă cu care s-a confruntat România și îndeosebi Moldova în anii 1945-1946, au constituit-o seceta și foametea. La acestea se adaugă și obligațiile mari impuse sub forma produselor de tot felul, așa încât, treptat, au fost golite până și silozurile și depozitele strategice [...]¹

Anul 1946 fusese un an secetos și recoltele strânse de pe câmp, mai ales din Moldova, erau foarte slabe. Explicațiile situației erau însă, mult mai profunde. Țăranii abia se întorseseră de pe frontul de Vest și reforma agrară afectase economia rurală. Deoarece Moldova fusese teatru de război, aici distrugerile erau mari și foametea a lovit mai mult. Mase mari de oameni plecau în pribegie pentru a-și procura cele necesare traiului. Orașele aveau cartiere întregi, mai ales cele centrale, prefăcute în ruine, iar satele se ridicau din cenușă².

Vestea foametei din România, stat agricol, cu mari resurse alimentare și disponibilități pentru export, a depășit granițele țării. Se lansase un apel către toți cei ce avuseseră legături cu țara pentru a face colecte și a se obține ajutor.

La dificultățile existente în industrie, ca urmare a lipsei de materii prime, a pieselor de schimb, a insuficienței mijloacelor de transport și a penuriei de combustibil, se adaugă consecințele celui de-al doilea an de secetă. Deși suprafața arabilă cultivată în 1946 a fost de 9,36 milioane ha, fiind superioară cu 3,5 mii ha celei cultivată în 1945, recolta agricolă a fost foarte slabă³. Speranțele într-o recoltă mai bună, reale, în primăvara anului 1946, au fost curmate însă de seceta excesivă, cu mult mai gravă prin urmările sale, decât cea din anul 1945, începută către sfârșitul primăverii și continuată până la mijlocul toamnei. Ea a cuprins 24 de județe, cu precădere cerealiere, situate în Moldova și sud-estul țării. Din totalul de 58, cea mai mare parte a acestora au suferit pentru a doua oară datorită lipsei de umiditate. Efectele lipsei de precipitații au fost agravate de insuficiența inventarului agricol viu și mort, de caracterul predominant extensiv al agriculturii românești, de structura înapoiată a producției și a proprietăților agricole. Greutățile întâmpinate au fost deosebit de mari, lipsa de alimente și de produse pentru industria ușoară fiind "completată" prin speculă și inflația de mari proporții. Numai în ultimele trei luni ale anului 1945, prețurile la bunurile de larg consum s-au urcat de cinci-șase ori în Moldova, în timp ce salariile se mențineau la un nivel scăzut⁴. Situația s-a înrăutățit mult după al doilea an de secetă. În unele părți ale județului Iași recolta de grâu a fost în vara anului 1946, de 70-100 kg la hectar. În cea mai mare parte, porumbul se uscaseră încă din iulie. Majoritatea populației avea venituri mici, asigurându-și cu greu alimentele necesare. În 1946, lipsa alimentelor a provocat o creștere rapidă a

¹ Iosif Constantin Drăgan, *Prin Europa*, vol. III, Cluj-Napoca, 1980, p.226.

² *Ibidem*, p.297

³ *Statistica agricolă a României*, vol. VII, București, 1948, p.12-13.

⁴ Gh. Zaharia (coord.), *op. cit.*, p.254.

prețurilor. Un kilogram de orez care costa în iunie 4200 de lei, ajunsese în octombrie la 20 000 de lei, făina albă de la 340 de lei la 7800 lei, iar grîșul de la 240 de lei crescuse la 7700 lei/kg.⁵ În aceste condiții chiar și puținele cereale care ajungeau în județele deficitare erau inaccesibile oamenilor de rând. Funcționarii, cadrele didactice și țărani erau extrem de îngrijorați de creșterea prețurilor. Pentru ca un țaran să-și poată cumpăra o pereche de ghete trebuia să vîndă cca 300 kg de grâu.⁶ În același timp, un învățător câștiga între 60 000 și 90 000 de lei pe lună, fapt ce îi determina pe mulți să-și abandoneze catedrele pentru munci fizice, unde remunerația era de 8500-9000 lei/zi, asigurându-și astfel alimentele necesare supraviețuirii.⁷ În luna septembrie 1946 devenise evident că România era nevoită să importe cereale pentru a putea depăși criza alimentară. În ciuda dificultăților prin care trecea țara, livrările de cereale către U.R.S.S. erau o preocupare esențială pentru autoritățile românești. Până la sfârșitul lunii septembrie fusese livrată județelor deficitare o cantitate de 2390 tone de cereale, în timp ce în Uniunea Sovietică fuseseră expediate 26 665 tone.⁸

În condițiile arătate mai sus, posibilitățile de asigurare a hranei populației, mai ales a celei din Moldova, cu produse de primă necesitate din resurse interne erau cu totul insuficiente. Rezervele de cereale din recolta anilor precedenți erau deja epuizate. Mai mult, România avea de restituit 30 000 de vagoane de cereale importate cu împrumut, în a doua jumătate a anului 1945, din U.R.S.S. pentru acoperirea deficitului cauzat de seceta din acel an.

Trebuiau satisfăcute obligațiile curente în anul în curs, care decurgeau din aplicarea diverselor prevederi ale Convenției de Armistițiu. Dintr-o țară exportatoare de cereale și produse agroalimentare, una din principalele surse de devize ale țării, România a devenit o țară importatoare de cereale pentru a salva populația de la înfometare.

Seceta a adus o adâncă perturbare în toate sectoarele de activitate, cu profunde implicații sociale și politice, provocând în același timp, pe fundalul greutăților generate de urmările războiului, o psihoză de panică ce s-a transformat treptat într-un factor activ de dereglare a vieții economice.

În afară de acțiunea oficială pe linie de stat, dusă de Comisia interministerială, s-a creat la 31 august 1946, în urma apelului unui grup de personalități, oameni de știință și cultură, artiști, Comitetul pentru Ajutorarea Regiunilor bântuite de Secetă (C.A.R.S.), care a stârnit un larg ecou în sufletele cetățenilor. La ajutorarea regiunilor afectate de secetă a contribuit și Apelul Patriarhului Nicodim al Bisericii Ortodoxe Române pentru sprijinirea regiunilor calamitate, îndeosebi a populației din zona Moldovei⁹. La acest Apel se adaugă și eforturile noului ierarh Iustinian Marina, episcop vicar de Iași la Mitropolia Moldovei

⁵ Florian Banu, *Calamități ale secolului al XX-lea: Foamea care a devastat Moldova în 1946-1947* în vol. „Arhivele Securității”, București, 2002, p.143.

⁶ Arhivele Naționale București, Fondul Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosar nr. 153/1946, f. 267.

⁷ Idem, Dosar nr. 152/1946, f. 17 și f. 240.

⁸ Florian Banu, *op. cit.*, p.143

⁹ „Jurnalul de dimineață”, anul VIII din 28 august 1946.

și Sucevei, viitorul patriarh al României, de a alina suferințele populației din zonă, grav afectată de secetă.¹⁰

Activitatea C.A.R.S.-ului s-a îmbinat și a completat acțiunea oficială pe linie de stat. Atunci când colectările Comisiei interministeriale încetineau datorită diferitelor dificultăți, C.A.R.S.-ul își amplifică activitatea pentru a suplini minusurile înregistrate. Intensificările colectărilor oficiale în noiembrie 1946 și ianuarie, februarie 1947, au fost urmate de sporirea acțiunilor neoficiale ale C.A.R.S.-ului în lunile decembrie 1946 și martie 1947, care au adus astfel o contribuție de mare importanță materială și morală la traversarea momentelor dramatice ale secetei.

C.A.R.S.-ul a reușit să trezească interes și înțelegere față de cei năpăstuiți și nu numai în țară, ci și în afara hotarelor ei. Solidaritatea popoarelor străine, a diferitelor societăți de binefacere s-a manifestat în bună parte prin intermediul C.A.R.S.-ului căruia i se adresau pentru a oferi ajutorul lor poporului român și îndeosebi evreilor din țară. Lupta pentru salvarea populației înfometate din regiunile lovite de secetă, pentru ocrotirea copiilor sinistrați și asigurarea viitoarei recolte, a dat naștere unor copleșitoare acte de solidaritate națională. Activitatea CARS-ului a constituit, fără îndoială, un exemplu de mare voință națională, manifestat în momente deosebit de grele pentru poporul român, în special pentru Moldova.

În primele șase luni de la înființare, C.A.R.S.-ul organizase aproape 1200 de cantine, unde se hrăneau zilnic 13 000 de persoane. În aceeași perioadă fuseseră puși la adăpost în familii și cămine, în regiunile mai puțin afectate, 24 000 de copii¹¹. La jumătatea lunii mai 1947 numărul copiilor evacuați din regiunile deficitare în cele așa-zis excedentare crescuse la 51 313, iar cele 1756 de cantine înființate distribuiau zilnic 148 888 rații¹².

Pentru intensificarea și coordonarea centralizată de către stat a tuturor acțiunilor de combatere a efectelor secetei, Adunarea Deputaților a votat la 27 februarie 1947, la inițiativa guvernului, legea pentru înființarea Comisiei interministeriale și a Comitetelor pentru ajutorarea regiunilor bântuite de secetă, a căror activitate urma să se desfășoare timp de un an, termen care putea fi prelungit sau redus după necesitate¹³.

O problemă deosebită a constituit-o colaborarea C.A.R.S.-ului cu Apărarea Patriotică și alte organizații pentru transportarea și distribuirea ajutoarelor venite din străinătate sau pentru buna funcționare a cantinelor suedeze, înființate în Moldova de

¹⁰ *Biserica și stăpânirea politică 1918-1989, în "Dosarele Istoriei", nr. 11, 2002, p.38-39.* În satele din județele Moldovei erau purtate moaștele Sfintei Paraschiva de la Catedrala Mitropolitană din Iași pentru a ruga pe Dumnezeu să aducă ploaia atât de necesară recoltelor pârjolite de secetă. La aceste procesiuni religioase a participat și monahul de atunci Teocist, actualul patriarh al B.O.R (a se vedea și lucrarea recentă a tânărului istoric-George Enache, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană. Studii și eseuri*, Editura Nemira, București, 2005, 591 p.)

¹¹ "Monitorul Oficial", Partea III (dezbaterile parlamentare), nr.37 (ședința din 26 februarie 1947), p.589.

¹² *Ibidem.*

¹³ "Monitorul Oficial", Partea I, nr. 68 din 22 martie 1947, p.2135-2136.

o societate din Stockholm, "Salvați Copiii"¹⁴. În mai 1947 C.A.R.S.-ul întreținea, în județul Iași, aproape 120 de cantine, la care mâncau peste 15 000 persoane (masa de prânz) în afara celor 1000 de copii cu 3 mese pe zi. Într-un an de activitate, prin intermediul C.A.R.S.-ului s-au distribuit în județul Iași, peste 3 600 000 mese, 126 000 kg de alimente numeroase obiecte de îmbrăcăminte etc.¹⁵.

O mare parte din ajutoarele primite din străinătate, deși unele urmăreau și interese politice, au fost îndreptate spre Moldova. În urma vizitei întreprinse de dr. Florica Bagdasar, ministrul Sănătății în Suedia, Societatea suedeză "Salvați copiii" s-a angajat să întrețină până la noua recoltă 20 000 copii din Moldova. În primele zile ale anului, a sosit în țară un prim și important transport suedez de alimente, medicamente și îmbrăcăminte, îndreptat în cea mai mare parte spre această zonă. Pentru județul Iași s-au organizat 3500 mese zilnic, din care 1800 în orașul reședință. În centrele de copii din Iași s-au repartizat 7500 kg de zahăr, iar pentru spitalele din localitate, 1000 paturi¹⁶.

Chiar și ajutoarele venite din străinătate au fost motiv de discordie între Crucea Roșie Română, care nu era încă controlată de comuniști, și C.A.R.S.-ul, obedient puterii comuniste. O mare problemă era distribuirea ajutoarelor trimise de „imperialiștii anglo-americani”. Vasile Luca a ținut să-i instruiască personal în acest sens pe membrii C.A.R.S.: „Trebuie să spunem fiecărui țaran că ciocolata aceasta de acolo e una, dar când cerem grâu nu ni se dă, caută să înfometeze și să cumpere conștiința lui împotriva democrației și a guvernului cu ciocolata.”¹⁷

Țările vecine, U.R.S.S., Cehoslovacia, Polonia, Iugoslavia, Bulgaria și Ungaria, deși confruntate și ele cu mari greutăți, au trimis unele ajutoare sau au găzduit copii români din zona lovită de secetă. Guvernul S.U.A. a trimis, în martie 1947, ajutor constând în hrană pentru 50 000 persoane pe timp de 16 zile, în pachete de alimente condensate și conservate¹⁸. La începutul lui aprilie a sosit la Iași, așa cum aprecia "Lupta Moldovei", darul poporului englez, constând în hrană pentru studenți, elevi și spitale¹⁹. S-au mai primit ajutoare din Franța, Olanda și Elveția²⁰. Dar, unele

¹⁴ Petre Țurlea, *Reconstrucția țării (1944-1947). Activitatea organizațiilor de masă democratice din județele Moldovei*, în Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie "A.D. Xenopol", Iași, tom XXI, 1984, p.30. Asemenea cantine suedeze s-au înființat și în județul Covurlui în vol. "Arhivele Securității", București, 2002, p.276.

¹⁵ *Știți ce a făcut până în prezent C.A.R.S.-ul din Iași?* în "Lupta Moldovei", 29 octombrie 1947.

¹⁶ *20 de vagoane de alimente și îmbrăcăminte trimise din Suedia pentru copiii din Moldova*, în "Lupta Moldovei", 5 ianuarie 1947; *Guvernul a îndreptat toate ajutoarele trimise de poporul suedez spre Moldova*, în "Lupta Moldovei", 28 ianuarie 1947; *Înființarea cantinelor suedeze*, în "Lupta Moldovei", 31 ianuarie 1947.

¹⁷ Apud Florian Banu, *op cit*, p. 149.

¹⁸ "Lupta Moldovei", 18 martie 1947.

¹⁹ *Ibidem*, 3 aprilie 1947.

²⁰ Gheorghe Zaharia (coordonator), *Iașul în lupta revoluționară și democratică*, Iași, 1979, p.362. Din Argentina s-a achiziționat porumb la prețuri ce depășeau prețurile mondiale, statul român fiind păgubit cu patru milioane de dolari (Florian Banu, *Calamități ale secolului al XX-lea: Foamea care a devastat Moldova în 1946-1947* în vol. „Arhivele Securității”, București, 2002, p.143).

alimente nu au fost trimise la cei care aveau nevoie de ele, ci au fost însușite de cei care le primeau sau au fost distribuite pe considerente politice.

Arhivele dețin înregistrări, uneori laconice și seci, altele de un tragicism impresionant pe această temă. O notă informativă, din 4 februarie 1947, adresată Ministerului de Interne vorbește tocmai despre nemulțumirile populației. În special, știrile din Moldova erau caracterizate ca “foarte dureroase”. În această zonă, porumbul se vindea cu 20-25000 de lei kilogramul, cerealele trimise de guvern se dovedeau insuficiente, în timp ce foamea și lipsurile se arătau necruțătoare. În consecință, se semnalau cazuri în care populația se hrănea cu făină de ghindă sau turte de floarea soarelui provenite de la fabricarea uleiului (“și chiar această nutriție nu și-o pot permite decât o dată la 2-3 zile”). În județele Botoșani, Dorohoi, Tecuci și Buzău apăruseră cazuri mortale de inanție. Anumite familii de moldoveni credeau că pot depăși criza părăsindu-și gospodăriile și îndreptându-se spre alte regiuni, în care sperau să-și asigure hrana zilnică²¹.

Aceste veritabile refugii luau proporții, grupurile fiind tot mai numeroase, punând autoritățile într-o vădită dificultate. Zonele vizate de cei plecați să se aprovizioneze erau îndeosebi Bihorul, Banatul și Oltenia. Gările din Oradea, Arad, Timișoara, Craiova, Roșiorii de Vede au fost spre sfârșitul lunii noiembrie și începutul lunii decembrie 1946 asaltate de așa- ziii “trăistari”, oameni veniți cu traista după alimente.²² Aceste plecări în masă au îngrijorat autoritățile comuniste deoarece “de această situație au început să profite membrii partidelor din opoziție care în mod fățiș provoacă populația la acte de nesupunere, manifestări rasiale, în scopul de a discredita guvernul și regimul democratic”.²³ Situația populației din Moldova devenise de nesuportat. În decembrie 1946, Inspectoratul de Jandarmi Suceava raporta că din cauza lipsei cerealelor, o parte din populație se hrănește cu apă și sare. În județul Dorohoi, din totalul de 45 de comune, în 39 din ele populația se confruntă cu mari lipsuri. În comune precum Coșușca, Borzești, Avrămeni, oamenii nu mâncau decât o dată pe zi. Din județul Botoșani plecaseră din cauza foametei 136 de familii întregi și numeroși capi de familie”.²⁴

“La punctele unde sunt instalate cordoane de baraj pentru trenurile foametei, Filiași-Piatra, în timpul operațiunilor de control și confiscare se petrec scene penibile și cu adevărat înduioșătoare. Noaptea, când sosesc trenurile foametei în aceste gări, se aud până departe vaiete, blesteme și tot felul de sudălmii adresate Armatei și celor ce le iau sacii cu cereale atât din partea celor năpăstuiți cât și din partea călătorilor, care se asociază la vociferări și huiduieli în masă. Aceste scene sfâșietoare, ce se petrec la controlul fiecărui tren, au ecouri serioase în masa publicului călător. Cu ocazia acestor operațiuni se comit și tot felul de abuzuri, astfel:

celor ce li se confiscă cereale nu li se lasă nici cotă liberă de transport (20 kg mălai și 3 kg pâine);

²¹ Gheorghe Onișoru, *Foamea din 1947. Moldoveni în Banat*, în “Analele Sighet”, III, *Amul 1946-începutul sfârșitului*, București, 1996, p.236.

²² Florian Banu, *op cit*, p. 145.

²³ Arhivele Naționale București, Fond *Inspectoratul Regional de Jandarmi*, dosar 253/p. 43.

²⁴ *Ibidem*, f. 592.

sacii sunt aruncați din tren, se rup, iar cerealele se împrăștie prin zăpadă sau noroi;

pentru cerealele confiscate, nu se eliberează nici un fel de dovadă din care să rezulte cantitățile ridicare și nici nu se achită contravaloarea;

Chiar călătorii care transportă mai mulți saci renunță la reclamație dacă reușea să scape măcar unul. Se fac comentarii defavorabile pentru motivul că din Moldova li se dă autorizație de călătorie pentru a veni în Oltenia și a cumpăra cereale. De asemenea, în localitățile excedentare li se îngăduie achiziționarea de cereale la libera tranzacție și în gări se permite încărcarea, pentru care se plătesc taxe de transport, iar la punctele de baraj li se confiscă tot ce cu mari sacrificii și cheltuieli au putut achiziționa.²⁵

Situația catastrofală este surprinsă și în nota Siguranței din 5 iulie 1947, în care se comenta că sătenii din mai multe comune ale județului Tecuci, din cauză că s-au hrănit numai cu verdețuri, au mâinile și picioarele umflate, fiind în stare gravă²⁶.

Plecarea moldovenilor spre sud-vest din noiembrie-decembrie 1946 a fost determinat de faptul că ultimele rezerve ale populației din Estul țării au fost epuizate. De aceea, numeroși țărani și-au pus speranța de a se putea aproviziona cu cereale din zonele așa-zise excedentare, Oltenia și Banat. Printr-o scrisoare trimisă de Direcția Poliției de Siguranță, cu nr. 301 266/ din 12 octombrie 1946 și adresată Ministerului Agriculturii și Domeniilor, Comisiei Comandamentului Unic pentru combaterea secetei, în legătură cu aflulul de populație afectată de secetă din Moldova în unele județe din Oltenia, se menționa că în zonă sosesc aproximativ 10 000 de locuitori, în vederea aprovizionării cu grâu și porumb. Fiind în număr mare, aceștia aglomerează trenurile de pe liniile Craiova-Calafat, Craiova-Turnu Severin și Piatra Olt-Corabia, răspândindu-se în comunele din județele Dolj, Romanați și Mehedinți, de unde cumpărăr cereale, plătind prețuri foarte mari și ridicând zilnic din aceste județe circa 200 de vagoane de cereale²⁷ "Acești locuitori, în ultima vreme, au devenit agresori, luând cu forța din gări vagoane goale pe care le încarcă cu cereale cumpărate de ei, după care se așează înaintea trenurilor de persoane, cerând ca locomotivele acestora să le fie puse la dispoziție pentru a-și transporta cerealele cumpărate"²⁸ Autoritățile se așteptau la aceste acțiuni ale populației, întrucât aveau numeroase semnale asupra realităților din Moldova. Astfel, în sinteza Inspectoratului General Administrativ Iași pe luna septembrie 1946 la capitoul Starea de spirit se constată faptul că "lipsa de alimente dă o stare de îngrijorare pentru majoritatea populației. În special pătura țărănimii, funcționarii și intelectualitatea trăiesc un adevărat calvar. Economatele fac eforturi, dar nici ele nu pot aduce alimente care pot fi acoperite de salariile actuale."²⁹ Cele mai afectate de secetă erau județele Iași, Fălciu și Vaslui. În aceste regiuni populația rurală locuia în mare parte în bordeie. Întinse zone erau ruinate și lipsite de

²⁵ *Ibidem*, p.240. În ultima vreme istoria orală ne aduce informații relevante despre problema foametei din anii 1946-1947.

²⁶ Arhivele Naționale București, Fond Ministerul de Interne, direcția Administrației de Stat, dosar 55/1947, f.49.

²⁷ Serviciul Român de Informații, *Cartea Albă a Securității, 23 august 1944-30 august 1948*, vol. I, București, 1997, p.324.

²⁸ *Ibidem*

²⁹ D.J.A.N. Iași, Fond Inspectoratul General Administrativ Iași, dosar 4/1946, f. 7.

alimente. Ca urmare a acestei situații s-au luat măsuri de scoatere a copiilor din aceste zone și cazarea lor în cămine sau la familii din regiuni neafectate de secetă, trimiterea de urgență a unor cantități de alimente în județele cele mai afectate, cât și acțiuni împotriva speculanților de vite. Aceștia, profitând de lipsa de nutreț pentru animale și de disperarea oamenilor înfometaji cumpărau vitele la prețuri de nimic sau făceau troc, oferind un kilogram de grâu pentru kilogramul de carne.³⁰

Din nefericire pentru moldoveni, care își puneau speranțele în zonele mai puțin afectate de secetă și în acestea exista o stare tensionată, întrucât aici cerealele se rechiziționau pentru cote. Totuși, mișcările spre Oltenia și Banat căpătaseră deja o proporție de masă în toamna lui 1946. Astfel, prin nota informativă nr. 320 din 5 decembrie 1946, Legiunea de Jandarmi Vlasca informa Inspectoratul General al Jandarmeriei că “în județul nostru vin după cereale o mulțime de bărbați, femei și copii din regiunile secetoase, mai des din Moldova, aducând cu ei pentru vânzare fel de fel de articole de îmbrăcăminte și casnice, proprietatea lor, de care se dispensează numai pentru a avea făină și mălai. Alții care nu mai aveau ce vinde, vin în comune și cerșesc sau se angajează în serviciul celor care au, numai pe mâncare. Sunt într-o stare îngrijorătoare, dezbrăcați, slabi și bolnavi, alarmând starea de spirit de la noi, cărora le furnizează fel de fel de informații: că mor de foame, că nu li se dă nici un ajutor, că au vândut vitele și tot ce au avut etc.”³¹

Ajunși în Banat, unde existau încă surse de procurare a cerealelor pentru cei care aveau cu ce plăti, moldovenii se loveau de altă piedică: cea a transportului grâului și porumbului atât de greu obținut. Un incident grav s-a petrecut în seara zilei de 29 noiembrie 1946, în gara Timișoara. Astfel, câteva sute de moldoveni au ocupat trenul personal nr.1096 cu cereale. Intervenția unui detașament de poliție, trimis de Chestură, s-a dovedit inefficientă, polițiștii fiind nevoiți să se retragă. Spiritele au fost liniștite în urma intervenției unei companii comandate de un maior, timiș de Garnizoană. În cele din urmă trenul a putut părăsi gara dereglând totuși cu câteva ore mersul normal al altor garnituri³².

Inspectoratul de Jandarmi Craiova semnalează că trenurile de persoane și marfă sunt aglomerate cu locuitori, din regiunile înfometate, porniți în căutare de cereale. Pe raza Inspectoratului însă sunt puțini și izolați. Operațiunile de evacuare continuă în liniște. În cadrul acestora, în gara Piatra-Olt s-au confiscat 210 kg de porumb, 125 kg de grâu, 202 kg făină de grâu, care au fost predate I.N.COOP-ului. Nu s-au produs incidente.

Inspectoratul de Jandarmi Galați informează că operațiile de triere a călătorilor și evacuarea lor din trenuri se desfășoară în ordine. Legiunea de Jandarmi Râmnicu-Sărat raportează că în ziua de 13 noiembrie 1946 s-au confiscat în gara Râmnicu-Sărat patru vagoane de porumb colectate din comuna Cărpiniș, județul Timiș pentru comuna Dumitrești (județul Râmnicu-Sărat). În gările Adjud, Mărășești și Focșani au fost întorși din drum în ultimele 24 de ore un număr de aproximativ 350

³⁰ Florian Banu, *Calamități ale secolului al XX-lea: Foamea care a devastat Moldova în 1946-1947* în vol „*Arhivele Securității*”, București, 2002, p.142

³¹ *Ibidem*, f.104.

³² Apud Gh. Onișoru, *Foamea din 1946. Moldovenii...*, p.239.

locuitori care mergeau spre Oltenia și Muntenia³³ Se mai menționa faptul că populația județului Putna manifestă tendințe de agitație, datorită lipsei de alimente. De aceea, era necesară luarea de măsuri urgente de apovizionare cu cereale de către autorități.

Inspectoratul de Jandarmi Timișoara, semnala că în ultimele 24 de ore au fost trimiși înapoi 60 de moldoveni. De asemenea, se mai menționa faptul că pe raza județului Timiș-Torontal se mai găseau aproximativ 100 de moldoveni³⁴.

Legiunea de Jandarmi Bacău raporta la 30 decembrie 1946: “sunt foarte dese cazurile când sunt văzute pe ulițele satului femei cu copii în brațe plângând de foame și locuitori adunându-se în fața primăriilor cerând să se aducă grâu și porumb că mor de foame”.³⁵ În același timp Legiunea de Jandarmi Fălciu anunța că țăranii și-au pierdut și încrederea în guvern și că sunt foarte probabile mișcări de revoltă și avertiza

”Cu puținele forțe ale Jandarmeriei și Poliției locale nu se vor putea opri masele înfometate”.³⁶ Starea de spirit era similară și în Vaslui. În numeroase comune numărul celor lipsiți de hrană cercuse de la 50% la 85% și, ca urmare, furturile crescuseră considerabil. Autoritățile comunicau guvernului că mortalitatea crește îngrijorător și că se așteaptă din zi în zi la acte violente.³⁷

Principala grijă a autorităților din lunile decembrie 1946 și ianuarie 1947 nu era cum să asigure aprovizionarea ritmică a regiunilor înfometate, ci cum să-i împiedice pe oameni să plece după cereale în zonele excedentare. În regiunile secetoase au fost puse la dispoziția stațiilor C.F.R. gărzi de jandarmi care să împiedice îmbarcarea locuitorilor în trenuri și deplasarea lor spre regiunile cu excedent de cereale. Inspectoratul de Jandarmi Galați raporta la 1 decembrie 1946 instalarea de gărzi în stațiile Galați, Brăila, Focșani, Tecuci, Mărășești.³⁸

În același timp situația din Moldova devenea tragică. Până în ianuarie, populația ce locuia de-a lungul Prutului se mai hrănea cu ciulinii de baltă, iar cei din apropierea pădurilor mâncau ghindă, dar în scurt timp și aceste “alimente” se terminaseră. Legiunea de Jandarmi Fălciu raporta, în data de 7 ianuarie, că în comunele județului “se văd oameni lipsiți de vlagă, care abia își mai pot duce picioarele, poticnindu-se la fiecare pas”. În comuna Hoceni mai multe familii își astâmpărau foamea mâncând humă, iar în comuna Duda un locuitor a fost găsit mort de foame în locuință alături de o opincă pe care o mâncase pe jumătate.³⁹

Inspectoratul de Jandarmi Iași anunța că în cazul în care nu se aduc cereale, populația de pe teritoriul Inspectoratului riscă să moară de foame în proporție de 65-75%. Pe teritoriul județului Vaslui populația mânca la două-trei zile o zeamă din turte de floarea-soarelui, terci de țărâțe și făină de ghindă.

Pe fondul acestor suferințe cumplite ale majorității populației, un grup de afaceriști fără scrupule nu au ezitat să facă avere speculând lipsurile celorlalți.

³³ *Ibidem*, p.240.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ Arhivele Naționale București, Fond Inspectoratul Regional de Jandarmi, dosar 122/1946 p.32.

³⁶ *Ibidem*, f. 33.

³⁷ *Ibidem*, f. 40.

³⁸ *Ibidem*, dosar 97/1946, f. 22.

³⁹ Florian Bănu, *op cit*, p147.

Deoarece o parte din negustorii care se ocupau cu specula de cereale erau evrei, Jandarmeria și Poliția anunțau cu îngrijorare o creștere a antisemitismului.⁴⁰

Operațiunile Inspectoratului General al Jandarmeriei au continuat, rezultatele fiind centralizate din 24 în 24 de ore. Principalul lor efect a fost punerea situației sub control polițienesc la sfârșitul anului 1946, fără însă a se putea satisface nevoile de hrană ale populației. Fenomenul era departe de a fi stopat. Putem aminti situația din stațiile C.F.R. Recea și Potcoava din județul Olt, unde tocmai coborâseră 1000 de înfometați care au luat drumul spre Sud, luându-se măsuri pentru întoarcerea lor.

Cercetările despre foametea din anii 1946-1947 și plecările populației din Moldova în Sudul țării și Banat nu sunt încă elucidate, iar corelarea datelor de arhivă cu cele oferite de istoria orală, vor putea, fără îndoială, să ofere materialul suficient pentru o lucrare monografică asupra acestei realități din România. Dacă în Basarabia – foametea s-a datorat în mare măsură acțiunilor ineficiente, premeditate ale regimului sovietic, în Moldova dintre Carpați și Prut – autoritățile cu foarte mare greutate au reușit să facă față groaznicului calvar de care a fost bântuită populația din această parte a țării. De aceea, unii istorici contemporani nu ezită să vadă foametea ca o componentă a impunerii comunismului în zonă⁴¹.

RESUME

Dans cet article-on présente là réquelques aspects de la famine et situation dramatique des différentes categories sociales de ces années de transition vers les monde communiste dans Moldavie, le premier qui a été marqué par les flammes de la deuxième conflagration mondiale..

⁴⁰ *Ibidem*, p. 148.

⁴¹ Vezi în aceste sens Anatol Petrencu, *Înfometarea – element al politicii totalitarismului*, în *Arhivele Totalitarismului*, nr. 3-4/1999, p.113-116; Elena Șiscanu, *Înfometarea și legea în R.S.S.M. (1946-1947)* comunicare prezentată la simpozionul „Cercetare și istorie într-un nou mileniu”, Galați, 3-5 mai 2001; Spre o astfel de concluzie ne pot conduce și punctele 13-14 din Directiva K.G.B. din 2 iunie 1947 pentru implantarea comunismului în Polonia; Vezi în acest sens, Gheorghe Buzatu, Mircea Chirițoiu – eds., *Agresiunea comunismului în România. Documente din arhivele sovietice (1944-1989)*, vol.I, București, 1998, p.77.